

Tverinkarjalan nykytilan kartoitusta

Itä-Suomen yliopiston Joensuun kampuksen retkikunta teki matkan Tverin alueelle 5.6.–11.6.2016 Tverin valtionyliopiston kansainvälisen keskuksen kutsumana. Seurueeseen kuului 12 karjalan (ja suomen) kielen tutkijaa ja opiskelijaa, ja matkanjohtajana toimi karjalan kielen professori Vesa Koivisto. Osallistuin matkalle Kotimaisten kielten keskuksen edustajana, Karjalan kielen sanakirjan entisenä toimittajana.

Kenttäretken tarkoituksena oli tallentaa tverinkarjalaisten puhetta tutkimusta varten: miten kieli on säilynyt, mitä muutoksia siinä on tapahtunut, millaisia tverinkarjalan murteiden väliset erot ovat. Tutkijoiden tehtävänä oli myös selvittää, mitä ajatuksia karjalan puhujilla on kielestään ja sen tulevaisuudesta.

Saavuimme Tolstoilla Tveriin maanantaiaamuna 6.6. Matkan ohjelman oli järjestänyt Tverin valtionyliopiston dosentti Ljudmila Gromova, ja hän toimi myös valppaana oppaana ja tulkkina koko työviikon ajan. Majoituimme kolmeksi yöksi yliopiston asuntolaan, josta teimme pikkubussilla retkiä Tolmaččuun, Zaluazinaan, Lihoslavl'aan, Maksuatimaan ja Kl'učevoille (ven. Tolmači, Zalazina, Lihoslavl', Maksatiha ja Kl'učevaja). Enimmät haastattelut järjestettiin kirjastojen ja museoiden tiloissa. Yhden yön vietimme kotimajoituksessa Zaluazinassa, jakautuneena kolmeen taloon. Myös emännät ja isännät joutuivat innokkaiden tutkijoiden ja opinnäytetöitä tekevien nuorten haastateltaviksi. Meidät otettiin kaikkialla avosylin vastaan, ja saimme nauttia sekä karjalaisen keittiön herkuista että hyvin valmistelluista historia- ja perinnetietoa sisältävistä esityksistä.

Karjalan kielen kerhot ovat parantaneet keskipolven kielitaitoa, ja olinkin yllättynyt siitä, miten sujuvasti 50–60-vuotiaat kertoivat elämästään karjalaksi. Kielen kohtaloon useimmat kuitenkin suhtautuivat pessimistisesti: nuoret saattavat vielä ymmärtää karjalaa, mutta puhujiksi heistä ei enää ole. ”Kaikki maltetah karjalua, vain paissa on jygie.” (eräs tolmaččulaisnainen)

Vuoden 2010 väestönlaskennan mukaan Tverin alueella karjalaisiksi ilmoittautui 7394 henkeä (suurimmillaan lukumäärä on ollut vuonna 1926, 140 567 henkeä), heistä Tverin kaupungissa 1119. Karjalan puhujien määrää ei voi tietää; erään kuulemamme arvion mukaan heitä olisi koko alueella noin 2500. Tverin kaupungissa toimii nuorisojärjestö Tverin Kariela, jonka aktiiveista vain pieni osa puhuu karjalaa.

Ohjelmaa murrehaastattelujen ohella

Matkaohjelmaan kuului käynti Tverinkarjalaisten kulttuuriautonomia-järjestön päämajassa, jossa puheenjohtaja Nikolai Turičev esitteli järjestön toimintaa sekä kertoi tverinkarjalaisten historiasta ja nykytilanteesta – karjalaksi tietenkin. Järjestö joutuu kilpailemaan rahoituksesta Tverin alueen muiden vähemmistökansojen vastaavien järjestöjen kanssa, ja taloudellista tukea on yhä vaikeampi saada.

Lihoslavlın taidekoulussa saimme kuulla monenlaisia musiikkiesityksiä, joista yksi oli *Vihman'e*- karjalaisryhmän tanssi- ja laulunumero. Myös Lihoslavlın kotiseutumuseossa ja Kl'učevoin kulttuuriklubilla oli valmisteltu iloksemme lauluesityksiä.

Perjantaina 10.6. Tverin yliopiston kansainvälisessä keskuksessa järjestettiin pieni seminaari (kielinä karjala, suomi, venäjä ja englanti), jossa me vierailijat kerroimme muun muassa karjalan kielen tutkimuksesta Suomessa ja paikalliset tieteenekijät valaisivat meitä tverinkarjalaisten historian tutkimuksesta. Seminaarin yhteydessä myös allekirjoitettiin yliopistojen välinen yhteistyösopimus.

Viimeisenä ohjelmanumerona oli vierailu Pyhän Katariinan luostarissa. Äiti Angelina kertoi luostarin vaiheista ja ikoneihin liittyvistä ihmeistä. Meille tarjoiltiin monipuolinen perjantaipaaston lounas (ei lihaa eikä maitotuotteita), ja lopuksi saimme vielä evääksi vastapaistetut leivät.

Perjantai-iltana seurueemme astui junaan tyytyväisenä ”saaliiseensa”. Tverinkarjalan tutkimus Itä-Suomen yliopistossa on käynnistynyt mallikkaasti, ja tutkimustyö vahvistaa varmasti karjalaisten arvostusta omaa kieltään ja kulttuuriaan kohtaan. On ilahduttavaa, että nuoret tutkijat eri Karjaloissa ovat innostuneita ahkeroimaan voimiaan yhdistäen.

Leena Joki

Tverin kukko Kl'učevoilla

Maksatihon piirin hallintorakennus

Kl'učevoin palaneen kirkon raunioille rakennetaan uutta.